

OBVESTILO JAVNOSTI

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Pedagoški inštitut
23. marec 2020

Rezultati mednarodne raziskave TALIS 2018

Danes je Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj objavila še drugi del rezultatov Mednarodne raziskave učenja in poučevanja TALIS (Teaching and Learning International Study), ki predstavlja enega od načinov vključevanja glasu učiteljev in ravnateljev v procese priprave izobraževalnih politik.

(Ljubljana, 23. 3. 2020) V raziskavi je poleg Slovenije sodelovalo še 47 držav, skupno 260.000 učiteljev, ki predstavljajo glas več kot 8 milijonov kolegov. V Sloveniji je sodelovalo 2097 učiteljic in učiteljev tretjega izobraževalnega obdobja ter 119 ravnateljic in ravnateljev osnovnih šol in 2200 učiteljic in učiteljev ter 103 ravnateljice in ravnatelji srednjih šol v Sloveniji. V Sloveniji je raziskavo izvedel Pedagoški inštitut, na mednarodni ravni pa jo koordinira OECD.

Skladno z načrti OECD in večine evropskih držav v tem času objavljamo le kratko obvestilo s povzetkom osnovnih mednarodnih rezultatov raziskave, ki se nanašajo na odgovore učiteljev osnovnih šol. Podrobnejše predstavitve in prve razprave o pomenu raziskave in njenih rezultatih s strokovni partnerji in deležniki tako na mednarodni kot nacionalni ravni odložene na kasnejši čas.

Najnovejši rezultati raziskave, v kateri so sodelovali učitelji in ravnatelji spomladi leta 2018, kažejo, da je večina slovenskih učiteljev in ravnateljev na splošno zadovoljnih v svojem poklicu in na delovnem mestu, nekoliko manj pa so zadovoljni s svojo plačo. Obenem se je pokazalo, da ima podpiranje profesionalnega razvoja pomemben učinek na zadovoljstvo učiteljev s pogoji zaposlitve, v katerem sicer ni upoštevano zadovoljstvo s plačo. V Sloveniji je relativno visok delež učiteljev zaposlen za nedoločen čas (91 odstotkov, kar je višje tudi od povprečja OECD, ki je 82 odstotkov), vendar pa ima Slovenija v primerjavi z drugimi državami višji delež učiteljev, mlajših od 30 let, ki so zaposleni za določen čas.

Visok delež slovenskih učiteljev poroča o pogostih izmenjavah informacij in koordinaciji z drugimi učitelji glede napredka posameznih učencev, vendar pa jih manjši delež poroča o profesionalnem sodelovanju, kot na primer o timskem poučevanju, sodelovalnem strokovnem učenju, skupnih aktivnostih za različne razrede in hospitiranju v razredih drugih učiteljev. Zanimivo je, da je v vseh državah veliko večji del raznolikosti v odgovorih o profesionalnem sodelovanju znotraj šol, torej med učitelji, in precej manj med samimi šolami. To nakazuje, da je profesionalno sodelovanje v veliki meri odvisno od učiteljev, kljub temu pa je določen del profesionalnega sodelovanja učiteljev pomembno odvisen tudi od vodenja šol.

Delež slovenskih učiteljev, ki odgovarjajo, da je na njihovi šoli razvita kultura sodelovanja, ki se odraža v medsebojni podpori, je nad povprečjem OECD, glede na druge države pa je povprečen delež tistih, ki odgovarjajo, da se lahko zanesejo drug na drugega.

Učitelji se v veliki meri strinjajo s svojimi ravnatelji, da lahko sodelujejo v procesih odločanja na šoli.

Na splošno veliki deleži učiteljev ocenjujejo, da imajo povratne informacije o njihovem poučevanju, ki jih prejmejo od različnih virov, pozitivne učinke na kakovost njihovega poučevanja, pri čemer več učiteljev te učinke zaznava pri poučevanju njihovega predmeta in manj pri poučevanju v specifičnih, npr. v multikulturnih in večjezičnih okoljih. Zaznava dobrih odnosov z drugimi učitelji na šoli ima pozitiven učinek na to, da učitelji poročajo, da so povratne informacije o njihovem poučevanju prispevale k izboljšanju le tega, to velja tudi ob upoštevanju spola, starosti, delovnih izkušenj in vrste zaposlitve. Med državami so precejšnje razlike v deležih ravnateljev, ki menijo, da imajo učitelji na šoli visoka pričakovanja za dosežke učencev; v Sloveniji in v povprečju v OECD tako meni 81 odstotkov ravnateljev.

Približno polovica slovenskih učiteljev poroča o doživljanju veliko ali kar precej stresa na delovnem mestu. Ta delež je enak povprečju OECD, vendar pa nadpovprečni deleži slovenskih učiteljev in ravnateljev poročajo o prevelikem obsegu administrativnega dela kot pomembnem dejavniku stresa. Obeti namere zamenjave poklica so v večini držav višji za učitelje, ki na delovnem mestu doživljajo veliko stresa. Šole lahko negativne vplive stresa omejijo s skrbjo za zaposlene. Podrobnejša analiza pokaže, da je pri nameri zamenjave zaposlitve najpomembnejši dejavnik (ne)zadovoljstvo v poklicu. V 42 državah v raziskavi TALIS, vključno s Slovenijo, velja, da v poklicu bolj zadovoljni učitelji manj verjetno izražajo namero zamenjave zaposlitve. Za druge dejavnike, kot so zaznava cenjenosti poklica, samoučinkovitost, profesionalno sodelovanje, zaznava avtonomnosti ipd., ki niso pokazali neposrednega učinka na namero zamenjave zaposlitve, bi lahko razumeli, da učinkujejo posredno v ozadju na zadovoljstvo v poklicu.

Iz podatkov TALIS izhaja tudi, da bo več pozornosti potrebno posvetiti ugledu učiteljskega poklica, saj slovenski učitelji ocenjujejo, da je ugled nizek. Le 6 odstotkov slovenskih učiteljev meni, da je njihov poklic v družbi cenjen, medtem ko je povprečje v OECD 26 odstotkov. Obenem le 3 odstotki učiteljev menijo, da snovalci politik cenijo njihove poglede in mnenja. Povprečni odstotek v OECD je 14 odstotkov.

Več o rezultatih raziskave na:

<https://www.pei.si/raziskovalna-dejavnost/mednarodne-raziskave/talis/talis-2019/>

<http://talispei.splet.arnes.si>

<http://www.oecd.org/education/talis/>